

فصل ۳

اجرای لباس شخصیت

آشنایی با نقش و نحوه عملکرد طراح لباس در صحنه تئاتر، سینما و تلویزیون از مهارت‌های لازم در ساخت برنامه تلویزیونی است که مجموعه‌ای از فعالیت‌های تخصصی در حوزه طراحی لباس به شمار می‌رود. همچنین مراحل ساخت اجرای لباس و نوع رابطه طراح لباس با اعضای گروه سازنده برنامه تلویزیونی، ظرافت و حساسیت‌هایی دارد که لازمه کار طراحان لباس صحنه بوده و نیاز به خلاقیت دارد.

واحد یادگیری ۱

انتخاب و آماده سازی لباس شخصیت

برای انتخاب و آماده سازی لباس شخصیت، هنرجویان چه راه کاری را تجربه می کنند؟

■ هنرجویان در این واحد یادگیری با گونه های نمایشی و طراحی لباس متناسب با آن آشنا می شوند و مهارت انتخاب پارچه های لباس بر مبنای شخصیت نمایشی و نیز هماهنگی با سایر پوشش ها (کلاه، کفش و...) را کسب می کنند.

استاندارد عملکرد

■ انتخاب و آماده سازی لباس بر اساس شخصیت های نمایشی و هدایت همکاری با تیم دوزنده طبق متن نمایشی

متن

پایه و اساس یک برنامه را متن تشکیل می‌دهد. متن چهارچوب تعیین شده‌ای برای رسیدن به تولید برنامه است.

ابتدا، نویسندهٔ قصه و فیلمنامه یک اثر را می‌نویسد (یا از داستان و متن، برداشت شخصی می‌کند). سپس آن را به صورت نمایشنامه یا فیلمنامه بازآفرینی می‌کند. با خوانش متن، اطلاعات کاملی در خصوص (فضا، زمان، صحنه، لباس، نور و حالات روحی شخصیت‌ها) دریافت می‌شود.

متن‌ها به دو گروه توصیفی و نمایشی تقسیم می‌شوند.

هنرجویان را به دو گروه تقسیم کرده و دو متن متفاوت را در اختیار هر گروه قرار دهید.

علی وارد خانه شد، بوی خیلی خوبی در خانه پیچیده بود، هنوز سلام نکرده از مادر پرسید که ناهار چی دارند.

علی: مامان ناهار چی داریم؟
مادر: سلامت کو؟ از مدرسه میایی اول ...

- چه تفاوتی بین این دو متن می‌بینید؟
- چه شباهتی بین آنها وجود دارد؟
- کدام متن قابلیت اجرا در کلاس را دارد؟
- متنی که به شکل نمایش قابل اجرا باشد چه نام دارد؟
- متنی که داستانی را برای شما بیان و توصیف می‌کند چه نامیده می‌شود؟
- در کدام متن گفت و گو به طور مستقیم صورت می‌گیرد؟

حکایت کوتاه زیر را به نمایش تبدیل کنید. کدامیک از قسمت‌های داستان در متن نمایشی دیده نمی‌شود؟

داستان طوطی و بقال

خوش نوایی، سبز گویا طوطی ای
نکته گفتی با همه سوداگران
شیشه‌های روغن گل را بریخت

بود بقالی و وی را طوطی ای
در دکان بودی نگهبان دکان
جست از سوی دکان، سویی گریخت

برای تبدیل این متن به نمایش چه وسایلی مورد نیاز است؟

حال به متن زیر دقت کنید.

قورباغه و موش دعوایشان شد و تصمیم گرفتند برای مبارزه و رو کم کنی به دشت بروند. وقتی

- آنها به جان هم افتادند، شاهین به سرعت فرود آمد و هر دو را در چنگال خود گرفت و برد.
- تفاوت اصلی بین این دو اجرا در چیست؟
  - زمان وقوع حوادث در این دو متن چه نقشی دارد؟
  - چگونه می‌توانید زمان را در این دو متن نشان دهید؟

تصویر ۲

تصویر ۱

تصاویری از فیلم‌های تاریخی ارائه شده است، با توجه به تصاویر به پرسشها پاسخ دهید.

تصویر ۴

تصویر ۳

تصویر ۵

تصویر ۷

تصویر ۶

عنوان هر فیلم را زیر تصویر مربوط به آن بنویسید.
 - زمان فیلم‌های یاد شده را حدس بزنید؟
 - چه عناصری در تصویر، نمایانگر زمان است؟
 - برای ایجاد تفاوت در تصاویر به جای زمان، چه عنصر دیگری را می‌توانید ذکر کنید؟
 لباس از عناصر مهم «زمان» در یک نمایش است و اقلیم یا مکان جغرافیایی نیز عامل مهمی در تشخیص تفاوت در متون نمایشی است.

کار گروهی

- ۱- گزیده‌هایی از چند متن داستانی از زمان‌های متفاوت را به کلاس بیاورید و در اختیار هنرجویان قرار دهید. این متون باید از کشورها و سبک‌های متفاوت باشند.
- ۲- سپس هنرجویان مطالعه کنند و زمان وقوع داستان را حدس بزنند درباره اینکه چگونه از طریق متن متوجه زمان آن شده‌اند، گفت و گو کنید.
- ۳- شاخص‌های تعیین کننده را روی تخته کلاس فهرست‌وار بنویسید. مثلاً متن ۱: وسیله نقلیه، اسب، لقب افراد، حکیم، داروغه، حرامی.
- ۴- هر گروه همراه با نمایش قسمت‌هایی از فیلم، درباره لباس‌ها و طراحی لباس فیلم صحبت کنند.

فعالیت کارگاهی

- ۱- با جست‌وجو در منابع اینترنتی و کتابخانه‌ای کلمه «ژانر» را تعریف کنید. به تیتراژ یک برنامه تلویزیونی توجه کنید. نام چند نفر را می‌بینید؟ شغل چند نفر مشخص است؟ لیست شغل‌ها و تعداد افراد ذیل آن را بنویسید. (مثلاً گروه موسیقی: ۷ نفر). با توجه به اطلاعات جمع‌آوری شده، به این پرسش پاسخ دهید:

- ۲- هر یک از مسؤولیت‌های زیر به عهده چه کسی است؟
- تقسیم‌بندی بودجه مربوط به برنامه
  - هماهنگی و هدایت بازیگران
  - طراحی و نظارت بر اجرای دوخت لباس
  - طراحی لباس
  - تهیه‌کننده
  - کارگردان

۱- جایگاه طراح لباس را در تیتراژ بیابید و ارتباط آن را با دیگر گروه‌ها ذکر کنید. گروه طراحی لباس چند نفرند؟ درباره کار آن‌ها با یکدیگر گفت و گو کنید. یافته‌ها را روی تخته کلاس بنویسید و اضافه‌ها را حذف کنید.

۲- مراحل کار طراحی لباس را اولویت‌بندی کنید:

- الف- طراحی
- ب- هماهنگی با کارگردان
- ج- هماهنگی با تیم تهیه‌کننده
- د- انتخاب تیم دوخت و اجرا
- مرحله ۱
- مرحله ۲
- مرحله ۳
- مرحله ۴

آیا اکنون می‌توانید به طور جامع و کوتاه تیم تولید را تعریف کنید؟

جدول نمودار یک تیم تولید را در کلاس نمایش دهید. بهتر است این نمودار از یک برنامه مهم یا یک فیلم باشد. از هنرجویان بخواهید که برای گروه‌های یاد شده که در تیتراژ آمده‌اند، جدولی درست کنند و در آن، شغل عوامل تولید و افراد شاغل را نشان دهند.

ساختار تولید یک فیلم

فرض کنید می‌خواهید برای دوستانتان یک میهمانی برگزار کنید. چه کسانی می‌توانند در این زمینه به شما کمک کنند؟ چه مراحل باید طی شود تا میهمانی درست برگزار شود؟

- ۱- برنامه‌ریزی   ۲- تهیه بودجه   ۳- خرید   ۴- آماده‌سازی   ۵- ارائه پذیرایی
- آیا با مراحل بالا موافق هستید؟ آیا مرحله دیگری به ذهن شما می‌رسد؟

تولید در تلویزیون نیز به عهده یک گروه است که هر کدام وظیفه‌ای بر عهده دارند. شناختن هر فرد در این گروه و دانستن وظایف دیگران و ارتباط آن‌ها با یکدیگر، باعث می‌شود کار گروهی درست انجام پذیرد.

مراحل تولید یک فیلم (پیش تولید، تولید و پس از تولید)

۱- پیش تولید

مهم‌ترین قسمت کار، پیش تولید است. مراحل زیر نمایانگر پیش تولید می باشند.

- ۱- بررسی متن، ۲- هماهنگی با تهیه‌کننده، ۳- هماهنگی با کارگردان، ۴- طراحی لباس، ۵- خرید و تهیه ملزومات، ۶- دوخت و آماده‌سازی لباس.

کار گروهی

- ۱- یک گروه تولید برنامه در کلاس تشکیل دهید و به هر یک از اعضا وظیفه‌ای را واگذار کنید.
  - ۲- تیم می تواند شامل ۱۰ تا ۸ نفر باشد.
  - نویسنده: مسئول انتخاب یک داستان و تبدیل آن به نمایشنامه؛
  - کارگردان: مسئول هماهنگی و نظارت بر تیم اجرایی و بازیگران؛
  - مدیر تولید: مسئول برآورد کردن بودجه برای خرید وسایل اجرایی؛
  - طراح لباس: مسئول، انتخاب و تهیه لباس مناسب برای بازیگران؛
  - بازیگران که مسئول اجرای نقش مورد نظر هستند.
- از وظایف خود و شرح وظایف، یک جدول تهیه کنید. مراحل کار را در جدول بنویسید و زمان انجام هر مرحله را در آن قید کنید.
- به این جدول، « جدول برنامه‌ریزی » گفته می شود.

کار گروهی

- هنرجویان را در دو گروه تولید برنامه قرار دهید.
- هر گروه با بررسی تیتراژ چند فیلم، عوامل و مشاغل فعال در تولید آن‌ها را استخراج کرده و جدول آن را ترسیم کنند.
- برای قرار گرفتن افراد در جایگاه واقعی‌شان در جدول چه مواردی را مورد توجه قرار می‌دهید؟
- اولویت عوامل تولید در جدول بر مبنای شروع فعالیت آن‌ها صورت می‌گیرد.
- هر گروه یک جدول تهیه کند و جایگاه طراح لباس را در آن مشخص نماید.

نمونه تیتراژ پایانی	نمونه تیتراژ آغازی
طراح صحنه :	کارگردان هنری:
طراح لباس:	کارگردان تلویزیونی:
طراح گریم:	بازیگران :
طراح نور:	طراح صحنه و لباس
فیلمبردار:	مدیر تولید:
صدا بردار:	تهیه کننده:
مدیر تدارکات:	
گروه خیاطی:	
دستیاران طراحی:	

۲- تولید

- مرحله تولید از زمان شروع فیلمبرداری در تلویزیون و سینما و یا اکران نمایشنامه در تئاتر آغاز می شود.
- تمام تیم اجرایی آماده کار هستند.
- در تیم (طراحی لباس)، لباسها آماده شده و براساس اولویت اجرا و دسته بندی شده اند.
- طراح لباس در یک جدول اختصاصی با توجه به صحنه مورد نظر، لباس های هر بازیگر و تمام ملزومات آن را مشخص می کند.

بخش اولویت بندی توسط برنامه ریز و یا دستیار کارگردان به صورت جدولی برای تیم تولید آماده می شود.

فعالیت
کارگاهی

نمونه جدول برنامه ریزی

لباس و ملزومات لباس بازیگران نقش اول ، نقش دوم و ...	سکانس ۱ : صحنه ۱
لباس و ملزومات لباس بازیگران نقش اول ، نقش دوم و ...	سکانس ۱ : صحنه ۲
لباس و ملزومات لباس بازیگران نقش اول ، نقش دوم و ...	سکانس ۲ : صحنه ۱
لباس و ملزومات لباس بازیگران نقش اول ، نقش دوم و ...	سکانس ۲ : صحنه ۲
لباس و ملزومات لباس بازیگران نقش اول ، نقش دوم و ...	سکانس ۳ : صحنه ۱
لباس و ملزومات لباس بازیگران نقش اول ، نقش دوم و ...	سکانس ۳ : صحنه ۲
لباس و ملزومات لباس بازیگران نقش اول ، نقش دوم و ...	سکانس ۴ : صحنه ۱

کار گروهی

۱- هر گروه جدول برنامه ریزی را آماده می کند و در آن، مراحل اجرا را نشان می دهد.
 ۲- هر گروه جدول مشخصات لباس بازیگران را بر اساس صحنه نمایش تنظیم می کند. (در این جدول به طور دقیق مشخص میشود که هر بازیگر در هر صحنه نمایش چه لباس و ملزوماتی دارد، بدین ترتیب دستیار یا جامه دار برای تحویل لباس به بازیگران دچار مشکل نمی شود و لباس ها جابه جا نمی شوند.

۳- پس از تولید

- در این مرحله که ضبط یا اجرای نمایش به پایان رسیده است، تیم طراحی لباس باید لباس ها و ملزومات را فهرست کرده (لباس هایی را که از آرشیو گرفته یا خریداری شده اند را به صورت مجزا در ۲ فهرست مشخص کنند) و تحویل مدیر تولید دهند.

لباسهای خریداری شده	ملزومات خریداری شده	لباسها و ملزومات آرشویی	لباسهای دوخته شده
پیراهن ۸ عدد	شال ۱۵ عدد	کت: کدهای ۱۵، ۵۴، ۶۷، ۳۲	دامن ۴ عدد
شلوار ۱۲ عدد	کلاه ۵ عدد	جلیقه: کدهای ۳۷، ۶۲، ۲۸	شلوار ۶ عدد
			کلاه ۲ عدد

کار گروهی

- در این مرحله، گروهها می‌توانند گزارشی از مراحل کار تیم خود را ارائه کنند. تمام مراحل، عکاسی یا فیلمبرداری شده و به صورت تصویری (پاورپوینت) نمایش داده شوند. مراحل کار شامل پیش تولید، تولید و پس از تولید باشد و اسامی تیم به صورت تیتراژ در ابتدا یا انتهای آن قرار گیرد.

بہتر است هنرآموز برای کار گروهی نمایشی را در کلاس مطرح کند و یا شخصیت‌هایی را مشخص کند و از هنرجویان بخواهد با جست‌جو در منزل خود یا اقوام، لباس‌هایی را که مناسب شخصیت‌های نمایش است به کلاس بیاورند، سپس با هم بررسی کنند و به جامه‌دار تحویل دهند و ...

تحلیل و بررسی شخصیت نمایشی

چند اثر داستانی یا نمایشی را که در گذشته دیده‌اید به یاد آورید.

تصویر ۸

مثال: داستان شازده کوچولو

این داستان درباره کیست؟

شخصیت اصلی آن چه نام دارد؟

چند شخصیت فرعی برای داستان می‌توانید نام ببرید؟

مثال: فیلم *قصه های مجید*؛ به کارگردانی آقای پور احمد

فیلم درباره کیست؟

شخصیت اصلی چه نام دارد؟

به همین ترتیب گروه های دو نفره تشکیل دهید و با انتخاب سه متن نمایشی و غیر نمایشی و فیلم، شخصیت های اصلی آن را پیدا کنید.

آیا اکنون می توانید شخصیت نمایشی را تعریف کنید؟

تعریف شخصیت یا کاراکتر

تصویر ۹

درهرنمایش، بازیگران دارای خلق و خو و رفتاری هستند که باعث تفکیک آن ها از دیگر بازیگران است. مهربانی، بدجنسی، شادی، غم، ترس، شجاعت و ... از جمله خصوصیات هستند که شخصیت های داستان را می توان براساس آنها شناسایی کرد. به طور مثال در داستان رستم و افراسیاب، رستم شخصیت اصلی داستان، فردی شجاع و خیرخواه و افراسیاب شخصی بدجنس و خبیث است.

کار گروهی

۱- هنرجویان به چند گروه تقسیم شوند و هر گروه متنی را به کلاس بیاورند و شخصیت های آن را دسته بندی کنند.

۲- با توجه به متن، شخصیت ها را از نظر رفتار و خلق و خو تفکیک کنید. همچنین افراد و شخصیت ها از نظر اولویت بازی (نفر اول، دوم و ...) نیز مشخص شوند. خصوصیات شخصیت های زیر را مشخص کنید:

- حسود: احساس می کند از دیگران برتر است و بهترین عقاید را دارد و ...
- مغرور: احساس می کند دیگران حق او را خورده اند و نسبت به موقعیت آنها حس خوبی ندارد و ...
- ضعیف: نسبت به همه حس خوبی دارد و مایل به کمک و همکاری است و ...
- مهربان: احساس می کند دیگران از او برتر هستند و نگران بیان عقاید شخصی است و ...

۳- در کار گروهی بالا، هنرجو می تواند همراه با متن، لباسی را که فکر می کند نزدیک به آن

شخصیت است، از منزل بیاورد و با پوشیدن آن لباس، شخصیت را تحلیل کند.
۴- با توجه به اهمیت شخصیت افراد در نمایش مکتب، اولویت‌بندی را انجام دهید.

	مکتب فرمانده و رئیس
	همسر مکتب
	فرمانده

تصویر ۱۰
مکتب

- شخصیت اول نمایش کیست و چرا؟
- شخصیت دوم نمایش چه کسی است؟ چرا؟
- شخصیت سوم نمایش چه کسی است؟ چرا؟

- یک متن نمایشی انتخاب کرده و شخصیت‌های آن را همراه با خصوصیات و خلق‌وخویشان مشخص کنید.
- جدولی را تنظیم کنید که در آن به ترتیب نقش اول و مهم تا آخرین نقش‌ها براساس رفتار و خلق‌وخو تعیین شده باشند.
- «شخصیت اول، نقش اول یا قهرمان»: کسی است که داستان براساس او روایت می‌شود.
- افراد گروه می‌توانند همگی با مطالعه نمایشنامه، شخصیت‌های نمایشنامه را از نظر خلق‌وخو و ویژگی‌هایشان تقسیم‌بندی نمایند. این امر کم‌کم می‌کند که در هنگام کار به وحدت نظر برسند.
- شخصیت‌ها را با توجه به اهمیت نقش (نقش اول، دوم و ...) تقسیم‌بندی کرده و در جدولی مشخص نمایند.
- برای هر شخصیت با توجه به خلق‌وخو، لباسی مناسب از نظر رنگ، فرم، جایگاه، زمان و مکان طراحی نمایند.
- با کاراکتر و شخصیت نمایشی آشنا شدیم و دانستیم که روایت یا نمایش بر حول محور شخصیت اصلی ساخته می‌شود.
- اکنون به لباسی نیاز داریم که بتواند ویژگی شخصیت نمایش را به مخاطب انتقال دهد.

به این دو مثال دقت کنید.

- ۱- دو شاهزاده در مصر بودند. یکی علم و دیگری مال اندوخت عاقبه الامر آن یکی علامه عصر گشت و این یکی سلطان مصر شد. (حکایات گلستان سعدی)
- ۲- وقتی پروفیسور احمد کنی از سالن کنفرانس نانو بیرون آمد، دکتر سعیدی توی راهرو بود ... در هر دو متن درباره دو مرد صحبت می‌کنیم آیا لباس آنها با هم مشابه است؟ به لحاظ طرح و رنگ چه پارچه‌ای را برای این افراد پیشنهاد می‌کنید؟

فعالیت
کارگاهی

- ۱- هر هنرجو پارچه‌ای به کلاس بیاورد. پارچه‌ها متنوع و از جنس‌های متفاوت باشند.
  - ۲- اکنون برای پارچه‌ها شخصیت تعیین کنید.
مثال: پارچه نخی با گل‌های ریز (شخصیت مادر بزرگ)؛
فلانل خاکستری تیره (شخصیت پدر بزرگ)؛
تری‌کوی زرد (شخصیت .....).
- تا جایی که می‌توانید پارچه‌ها را نسبت به شخصیت تعریف کنید. کاربرد پارچه‌ها را بنویسید.
مثال: حریر آبی (روسری زنانه)؛
پشمی سرمه‌ای (شلوار مردانه)؛
جنس پارچه لباس عامل مهمی برای بهتر جلوه دادن شخصیت‌های نمایشی است.

فیلم سینمایی آمادئوس

تصویر ۱۱

به تصویر بالا که برگرفته از فیلم سینمایی آمادئوس است توجه کنید؛ آمادئوس موتزارت در سمت چپ تصویر، فردی موسیقی دان و هنرمند از طبقه اشراف است و سالیری در سمت راست تصویر؛ رقیب اوست که از طبقه اشراف نیست و در دربار، نقش موسیقی دان دربار را دارد و نسبت به موتزارت حسادت می‌ورزد.

کار گروهی

- جنس لباس آن‌ها را بررسی کرده و درباره آن گفت‌وگو کنید.

پارچه‌ها هر چه لطیف‌تر و نازک‌تر و نرم‌تر باشند، نشانگر روحیه ملایم، مهربان، حساس و همچنین بالا بودن طبقه اجتماعی و اشرافی شخصیتها هستند.
همان گونه که پارچه‌های ضخیم و محکم مانند فاستونی، کتان و گونی بافت، نشانگر قدرت مردانه، مقاومت و البته طبقه متوسط و مستضعف جامعه هستند.

تصویر ۱۲
برنامه تلویزیونی شاحه طوبی

پارچه‌هایی نظیر مخمل، تافته، ساتن و زربفت که دارای برق خاص و نرمی و درخشندگی هستند، برای شخصیت‌هایی از طبقات اشراف و پادشاهان مناسب هستند.

با توجه به تصویر بالا، نوع شخصیت‌ها را با در نظر گرفتن جنس لباس‌هایشان مشخص کنید.

- تصویری از یک فیلم را به صورت گروهی انتخاب کرده و در آن جنسیت لباس‌ها را براساس طبقه اجتماعی آنها مشخص کنید.

کار گروهی

- ۱- به نظر شما ترکیب پارچه حریر و زربافت نشانگر کدام طبقه اجتماعی است؟
- ۲- ترکیب چه پارچه‌هایی را مناسب افراد کارگر و زحمتکش اجتماع می‌دانید؟
- ۳- ترکیب پارچه ابریشم و مخمل را در چه شخصیتی از فیلم دیده‌اید؟ نام فیلم و شخصیت را ذکر کنید.

۴- پارچه‌های زیر، شما را به یاد چه شغلی می‌اندازند؟

مثال:

- مخمل و تور (شخصی پولدار و اشرافی)؛
- فاستونی و پنبه‌ای (.....)؛
- زربفت و حریر (.....)؛
- گونی بافت (.....)؛
- پشمی و پوست (.....).

پژوهش

بعد از انتخاب و خرید پارچه و ملزومات نظیر دکمه، نوار، یراق و قرقره برای لباس، نوبت اندازه‌گیری و تعیین اندازه لباس بازیگران است.

جدولهای اندازه‌گیری و سایزبندی استاندارد وجود دارد که براساس آنها اندازه (سایز) افراد مشخص می‌شود، به طوری که بخشهای مختلف بدن با متر اندازه‌گیری می‌شود و با تطبیق آن در جدول مذکور،

اندازه افراد مشخص می‌شود. معمولاً در کار فیلم، مسئولیت سایز بندی و اندازه‌گیری به عهده تیم خیاطی است که خیاط با تعیین دقیق اندازه بازیگران شروع به کار برش و دوخت لباس براساس طرح‌های انتخابی می‌کند. در برخی موارد، لباس بازیگران خریداری میشود و در مواردی نیز از آرشیو تهیه میگردد. لباس بازیگران پس از تعیین اندازه آنها تهیه می‌شود. باید در نظر داشت اندازه‌گیری دور سر برای کلاه و پا برای کفش نیز از موارد ضروری در زمان اندازه‌گیری است.

کار گروهی

- ۱- مطابق جدول اندازه‌گیری، اندازه‌های لباس گروه خود را در کلاس تعیین کنید.
- ۲- به کمک هنرآموز خود، اندازه‌های هنرجویان را در جدول ثبت کنید و به کمک آن، حدود اندازه هنرجویان دیگر را پیدا کنید.

نام	قد	قد شلوار	قد بالاتنه	...

- ۳- با توجه به اعدادی که به دست آورده‌اید معنی این حروف را بنویسید.
..... M .....XXL .....XL ..... S ..... XS .....
- ۴- لباس بازیگران چقدر در نشان دادن هر چه بهتر خلق‌و‌خو و شخصیت نمایش موثر است؟
- ۵- چه ویژگی‌هایی در لباس بازیگر نشانگر خلق‌و‌خو و شخصیت نمایش است؟
- ۶- رنگ و فرم از عوامل بسیار مهم در نشان دادن شخصیت‌های نمایش هستند.

- با فرم می‌توان شخصیت بازیگر را نشان داد و به عنوان مثال:
- خطوط عمودی نشانه قدرت
- خطوط افقی نشانه بی تفاوتی و سکون
- خطوط منحنی نشانه آرامش و انعطاف
- خطوط شکسته نشانه اضطراب؛ دغدغه و بدجنسی

- با رنگ می‌توان احساس بازیگر را انتقال داد به طور مثال:
- سفید نشانه پاکی؛
- سیاه نشانه غم؛
- قرمز نشانه شادی یا خشم زیاد؛
- آبی نشانه آرامش؛
- سبز نشانه سرزندگی و قدرت.

۷- ترکیب رنگ و فرم در لباس بازیگر، به حالات و احساسات او کمک میکند. به طور مثال، رنگ قرمز با خطوط عمود در لباس، نشانگر قدرت فرد است و خطوط شکسته به رنگ زرد، ترس و اضطراب را شدت می بخشد.

انتخاب لباس برای بازیگران

آیا می دانید که هر یک از رنگ ها بیانگر احساس و رفتار متفاوتی در بین شخصیت های نمایش است؟

تصویر ۱۳

به تصویر بالا نگاه کنید، به نظر شما شخصیت های نشان داده شده دارای چه خصوصیاتی هستند؟ رنگ و فرم لباسشان تا چه حدی به نمایش شخصیت آنان کمک کرده است؟ با توجه به تعاریف زیر، رنگ مناسب را انتخاب کنید:

- شور و هیجان و خشم خیلی زیاد
 ۲- آرامش و عرفان
 ۳- پاکی و صداقت
 ۴- مالکیت و قدرت

الف: سبز
 ب: سفید
 ج: آبی
 د: قرمز

آیا می‌دانید که انواع پارچه‌های مورد استفاده در دوخت لباس، بیانگر طبقات مختلف اجتماعی در بین شخصیت‌های نمایش هستند.

با توجه به تعاریف زیر، پارچه مناسب را انتخاب کنید:

۱- پارچه‌ای سلطنتی و اشرافی
 ۲- پارچه‌ای مناسب طبقات بالای جامعه
 ۳- پارچه‌ای مناسب طبقات پایین جامعه
 ۴- پارچه‌ای مناسب کت و شلوار رسمی

الف: مخمل
 ب: پارچه زربفت
 ج: فاستونی
 د: گونی و کرباس

برای تهیه و دوخت لباس بازیگر، نیاز به دانستن اندازه بازیگران است. با توجه به اندازه‌های زیر، اندازه مناسب هر شخصیت را بنویسید.

۱- خیلی خیلی بزرگ
 ۲- متوسط
 ۳- کوچک
 ۴- بزرگ

الف: L
 ب: S
 ج: XXL
 د: M

جدول اندازه را در کلاس نصب کنید. به وسیله متر خیاطی اندازه‌های همدیگر را دو به دو بسنجید و در جدولی یادداشت کنید. اندازه خود را پیدا کنید. کدام اندازه، در کلاس فراوانی بیشتری دارد؟ در زمانی که لباس تهیه، خریداری و یا دوخته می‌شود، نیازمند مراحل تکمیل است. در خیلی از موارد در نمایشنامه، لباس بازیگران کهنه، کثیف و خارج از فرم طبیعی است که در این گونه موارد، طراح لباس باید اقداماتی را انجام دهد.

کهنه کردن

برای کهنه نشان دادن لباس معمولاً آن را با دوده و واکس آلوده کرده و بخشهایی مانند آرنج و سر زانوها را پاره یا سمباده می‌زنند. برای این کار، بهتر است لباس ابتدا شسته شود تا حالت نو بودن و خط اتوها از بین برود.

تغییر شکل دادن براساس بدن بازیگر

در نمایشنامه‌هایی که بازیگر مثلاً دارای شکم بزرگ و یا قوز است، زیر لباس بالشتکی گذاشته و با بند به بدن متصل می‌کنند. برای نشان دادن نقوش بر روی لباس و یا تغییر فرم کفش میتوان بر روی آن نقاشی کرد.

ملزومات لباس

تصویر ۱۴

ملزومات لباس شامل تمام وسایلی است که لباس را کامل می‌کند مانند، کلاه، دستمال گردن، شال، روسری، ساعت، دستبند، کیف، کفش و عینک.

ملزومات لباس کمک زیادی به نمایش کاراکتر بازیگران می‌کند.

هرچه ملزومات بیشتر باشد، شخصیت نمایش، کامل‌تر، پیچیده‌تر و در مواردی دقیق‌تر است. به طور مثال در فصل بارانی فردی که دارای لباس بارانی، کلاه، چتر و چکمه است، به مراتب نسبت به فردی که بدون این وسایل است، دقیق‌تر و دوراندیش‌تر دیده می‌شود. مثلاً شخصیت چارلی چاپلین گرچه با توجه به کهنه بودن لباس‌هایش به نظر فردی فقیر است، ولی با داشتن کلاه، جلیقه، کت رسمی، عصا و کراوات فردی با شخصیت به نظر میرسد.

طراحی و ساخت ملزومات لباس

اصولاً طراحی وسایل و ملزومات همراه لباس مثل کلاه، عصا، شمشیر، سپر، نیزه، بادبزن، روسری، کمر بند، کفش و مواردی از این قبیل، به عهده طراح لباس است.

ساخت زره

برای نمایش، معمولاً زره‌ها از اسفنج‌های سفت و ضخیم ساخته می‌شوند. غیر از اسفنج، پتوهای کهنه و موکت و نمد نیز برای ساخت زره به کار می‌رود. حتی از مواد پلاستیکی ضخیم نیز می‌توان استفاده کرد.

- در تصاویر ۱۵، ۱۶ و ۱۷ مراحل تهیه یک زره با تکنیک خمیر کاغذ و چسب چوب نشان داده شده است. با توجه به تصویر یک زره مانند نمونه به صورت گروهی در کلاس بسازید.

کار گروهی

تصویر ۱۷

تصویر ۱۶

تصویر ۱۵

نمونه های دیگری از انواع زره های تاریخی در تصویر پایین دیده می شود.

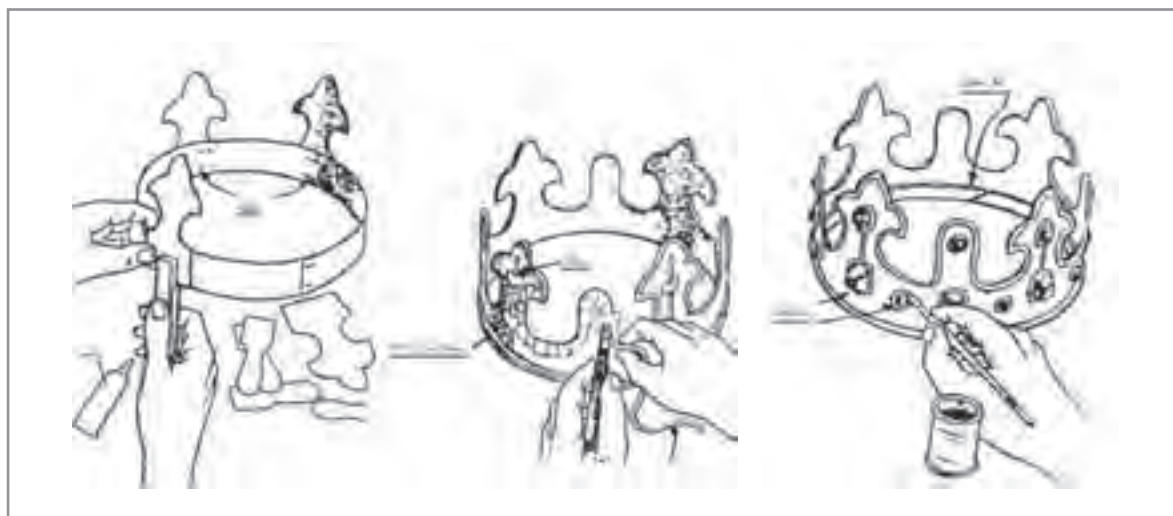
تصویر ۱۸

با استفاده از اینترنت چند نمونه زره تاریخی پیدا کرده، مواد لازم و مراحل ساخت آنها را توضیح دهید.

کار گروهی

تاجها انواع مختلفی دارند از جمله تاجهای تاریخی، معاصر، پادشاهان و ملکه ها، که هر کدام دارای ویژگیهایی است. برای نمایش میتوانید تاج را با مواد خیلی ساده و سبک بسازید. به طور مثال برای ساخت تاج میتوانید ابتدا بدنه آن را با مقوا ساخته و به هم منگنه کنید و بچسبانید. سپس به لبه های تاج ریسمان بچسبانید و بقیه سطوح را با خمیر کاغذ بپوشانید. برای استحکام بیشتر میتوانید یک تکه سیم را به طور عمودی در هر بخش تاج بچسبانید. سنگهای براق رنگی به جای جواهرات و رنگ اسپری برای دیگر قسمتها، بهترین تزئین ممکن برای تاج است. تصاویر زیر مراحل ساخت تاج با مقوا را نشان میدهد.

تصویر ۱۹
مراحل ساخت تاج و تزئینات آن

- با توجه به تصاویر تاریخی، یک تاج کوچک اسفنجی بسازید که با پر، شانه، ریسمان، سنجاق و خرده های فلز تزئین شده باشد و یا اینکه با کاغذهای ضخیم، مخروطی بسازید و یک صفحه مقوایی بالای آن نصب کنید و در آخر آن را با ریسمان و نوار تزئین کنید.

کار گروهی

پوشش های پا

تصویر

پوشش های پا و کفش ها در طول تاریخ در مدل ها و با جنس های مختلفی تهیه شده اند. در یک نمایش با توجه به تاریخ آن، می توان کفش های ساده و چرمی یا پارچه ای را از کفش های آماده و یا کهنه تهیه کرد. با افزودن یکسری تزئینات گوناگون با ریسمان، نوارهای مختلف، اسفنج و غیره به کفش ها و چکمه های کهنه و نیز با یک رنگ آمیزی جدید میتوانیم به هر نوع کفش یا چکمه ای که بخواهیم دست بیاوریم.

- تصاویری از کفشهای تاریخی توسط منابع اینترنتی پیدا کنید، سپس یکی از آنها را بازسازی نمایید.

کار گروهی

جواهرات و زیورات

تصویر ۲۱

جواهرات مختلف از جمله:

گردن بند، دست بند، گل سر و گل سینه را می توان برای نمایش ساخت. انواع جواهرات، زیورات، مدال ها و دیگر عناصر تزئینی را می توان با استفاده از گچ، خمیر کاغذ و خرده ریزه های فلزی به دست آورد. جواهراتی نظیر گردن بند یا مدالیون را می توان از تخته سه لا، مقوا یا اسفنج درست کرد. اگر چنانچه بخواهید این جواهرات را با اسفنج بسازید، ابتدا باید اسفنج را با لاک الکل سفت کنید. بعضی از گردن بندها را می توان از موادی مانند فلزات و قراضه های مختلف، سیم، اسفنج، ریسمان و تکه های پلاستیک و ... درست کرد. برای چسباندن این مواد می توان از چسب چوب

استفاده کرد. زیورات را می توان روی یک زنجیر نقره ای یا طلایی متصل نمود. زنجیر را از انواع مختلف بنا به نوع نیاز می توان انتخاب کرد. فواصل قطعات آویخته در گردن بند نیز به دلخواه است.

- ۱- قسمتی از یک متن کلاسیک به طور مثال قسمتی از آرزوهای بزرگ اثر چارلز دیکنز را در کلاس بخوانید.
- ۲- هنرجویان لباس و ملزومات لباس شخصیت را تصور کنند و روی تخته کلاس برای هر شخصیت، ملزومات مورد نیاز را بنویسند.
- سپس یک متن کهن ایرانی را بخوانید و ملزومات آن را فهرست کرده و درباره تفاوت‌های آنها در کلاس گفت و گو کنید.

- ۱- در کلاس به صورت گروهی متنی را انتخاب کرده و با توجه به شخصیت، ملزومات لباس را انتخاب کنید.
- ۲- مجموعه‌ای از ملزومات را همراه بیاورید و در کلاس با استفاده از آنها شخصیتی را به نمایش گذاشته و از همکلاسی‌هایتان بخواهید شخصیت مورد نظر را حدس بزنند.
- به طور مثال عینک ذره‌بینی، پاپیون و کلاه سیلندر، نشانگر یک پروفیسور است. بارانی بلند، کلاه شاپو، شلوار رسمی و دستکش، نشانگر یک کارآگاه است.

آماده سازی لباس برای بازیگر و هماهنگ کردن ملزومات لباس

- ۱- هر هنرجو یک لباس را در کلاس تغییر شکل داده و کهنه کند.
مواد لازم:
- واکس مشکی و قهوه‌ای؛
- سمباده؛
- قیچی.

- ۲- کلاه‌های زیر را با توجه به عناوین، مرتب کنید.
آیا می‌توانید به این کلاه‌ها، ملزومات دیگری اضافه کنید؟

تصویر ۲۵

تصویر ۲۴

تصویر ۲۳

تصویر ۲۲

کلاه سیلندر

کلاه شاپو

کلاه کابوی

کلاه کپی

- ۳- با استفاده از اینترنت یا منابع دیگر مانند کتاب برای هر کدام از کلاه‌ها، لباس مناسبی پیدا کنید. چه ملزومات دیگری می‌توانید به لباسها اضافه کنید؟
- ۴- به طور مثال آیا با کلاه سیلندر ملزوماتی مانند عصا، شال، دستکش و ..... مناسب است؟
- ۵- با کلاه کابوی چه لباس و ملزوماتی را پیشنهاد می‌کنید؟

ارزشیابی شایستگی انتخاب و آماده سازی لباس شخصیت

شرح کار:

- هنرجویان در این واحد یادگیری به این مهارت‌ها دست می‌یابند:
- طبقه‌بندی ژانرهای نمایشی و تحلیل هر یک
  - تحلیل عملکرد ارتباط افراد با طراح لباس
  - انتخاب جنس مناسب پارچه بر مبنای شخصیت نمایشی و آماده‌سازی لباس بر مبنای آن
  - هماهنگی لباس با سایر پوشش‌ها مانند کلاه و کیف و کفش و ...

استاندارد عملکرد:

انتخاب و آماده سازی لباس بر اساس شخصیت های نمایشی و هدایت همکاری با تیم دوزنده طبق متن نمایشی

شاخص‌ها:

- خوانش متن، طبقه‌بندی ژانرهای نمایشی
- مهارت ارتباط با افراد تیم تولید و به کارگیری تحلیل عملکرد طراح لباس
- انتخاب لباس بر اساس تجزیه و تحلیل شخصیت و انتخاب جنس و سایز مناسب با آن
- هماهنگ کردن لباس با سایر ملزومات الحاقی

شرایط انجام کار و ابزار و تجهیزات:

زمان : ۱۲۰ دقیقه

مکان: استودیو طراحی لباس

ابزار و تجهیزات: ابزار ترمیم لباس - چرخ خیاطی - آرشيو لباس

معیار شایستگی:

ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	خوانش متن	۱	
۲	هماهنگی با تیم تولید	۱	
۳	تجزیه و تحلیل شخصیت	۱	
۴	انتخاب لباس برای بازیگر	۱	
۵	آماده سازی لباس برای بازیگر	۲	
۶	هماهنگ کردن ملزومات لباس	۲	
	شایستگی های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: عدم استعمال دخانیات، وجود تهویه مناسب، داشتن کاور و پوشش برای حفاظت از لباس، وفاداری به متن و تاریخ، دفع صحیح زباله، استفاده از پارچه‌های طبیعی، شستشوی به موقع لباس‌ها و نگهداری صحیح از آن‌ها، منظم بودن، مردمداری، اخلاق حرفه‌ای، روحیه جمعی، تفکر انتقادی		۲
	میانگین نمرات		*

* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می باشد.

واحد یادگیری ۲

دوخت و آماده سازی لباس شخصیت

برای دوخت و آماده سازی لباس شخصیت، هنرجویان چه راه کاری را تجربه می کنند؟

■ در این واحد یادگیری هنرجویان دانش آناتومی بدن و ویژگی های چهره و نقش شخصیت های یک برنامه تلویزیونی، پس از انتخاب طرح لباس، با همکاری تیم خیاطان اقدام به دوخت لباس برای شخصیت های مورد نظر خواهند کرد .

استاندارد عملکرد

■ دوخت لباس و آماده سازی لباس بر اساس ویژگی های شخصیت نمایشی و هدایت و همکاری با تیم دوزنده طبق متن نمایشی

آناتومی بدن

کل ساختار بدن انسان از اجزایی تشکیل می‌شود که عبارت اند از: سر، گردن، تنه (سینه و شکم)، دو بازو، دست‌ها، دو ساق پا و پاها می‌شود. لئوناردو داوینچی در سال ۱۴۸۷ میلادی طراحی از بدن انسان را ارائه کرد که در آن نشان می‌دهد تناسب اندامی از اصولی برخوردار است که می‌تواند الگویی برای طراحی (آناتومی) باشد.

شکل زیر، تناسب اندام انسان را نشان می‌دهد که برخی از آنها عبارت اند از:

۱- قد انسان به اندازه دست‌های باز شده اوست.

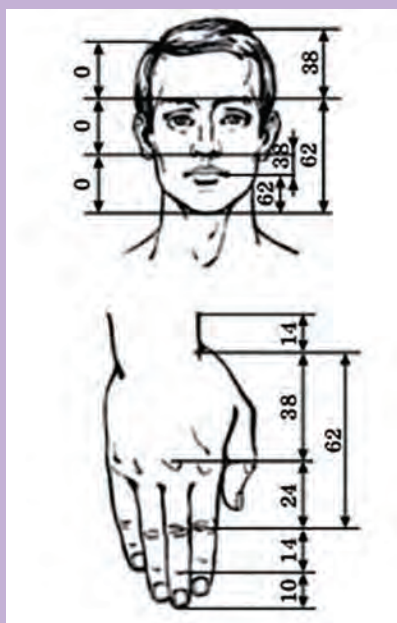
۲- سر انسان $1/8$ کل بدن اوست.

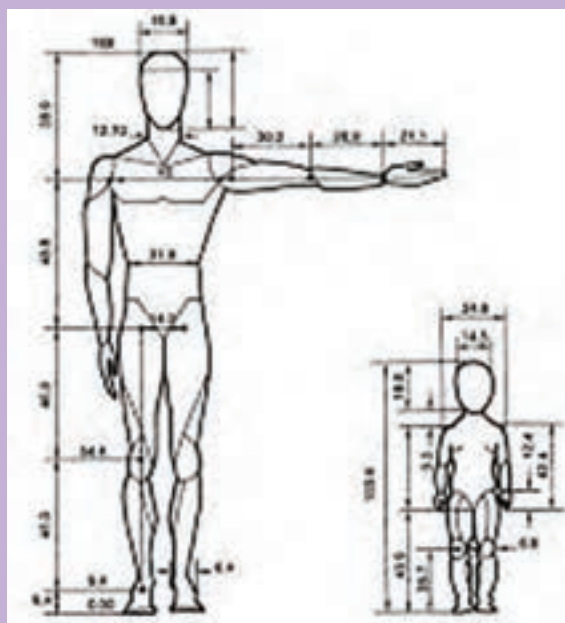
تصویر ۱

- ۱- با توجه به تصویر بخش‌های دیگر را اندازه‌گیری کنید و در یک جدول قرار دهید.
- ۲- در کلاس با مقیاس سر، تناسبات اندامی را اندازه‌گیری کنید، آیا تناسبات اندامی هم‌کلاسی‌هایتان مطابق با فرم استاندارد لئوناردو داوینچی است؟
- ۳- آناتومی بدن چند درصد از هنرجویان کلاس با اندازه‌های استاندارد مطابقت دارد؟

تصویر ۳

تصویر ۲

طراحی اندام

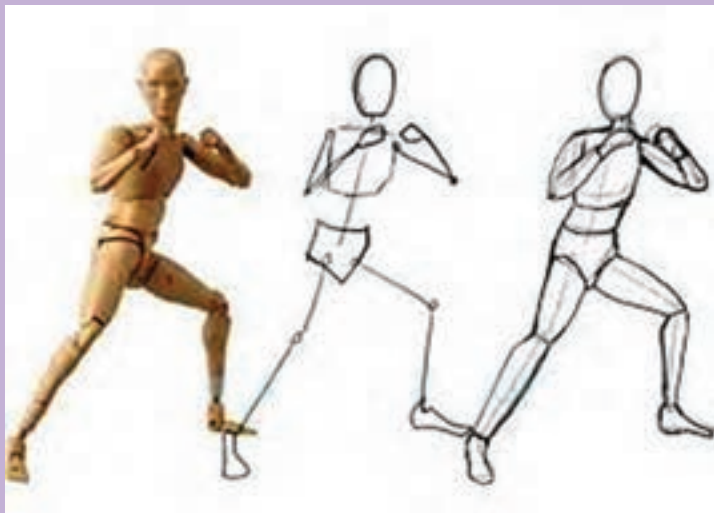
- طراحی براساس تناسبات اندام خودتان بکشید.
- مقیاس سر نسبت به بدن را مشخص کنید.

در فضای یک اثر تجسمی، اندازه شکل‌ها را نسبت به یکدیگر «مقیاس» می‌نامند.

۱- با توجه به نمونه چوبی، حالت‌های مختلفی از اجزای بدن را در حالت ایستاده طراحی کنید.

تصویر ۵

تصویر ۴

۲- گزینه صحیح در تناسب اندام را با توجه به «مقیاس سر» مشخص کنید.

۱- بازو	- الف: ۲ برابر
۲- ران	- ب: ۱/۵ برابر سر
۳- تنه	- ج: ۲ برابر
۴- شانه‌ها	- د: ۱/۵ برابر سر

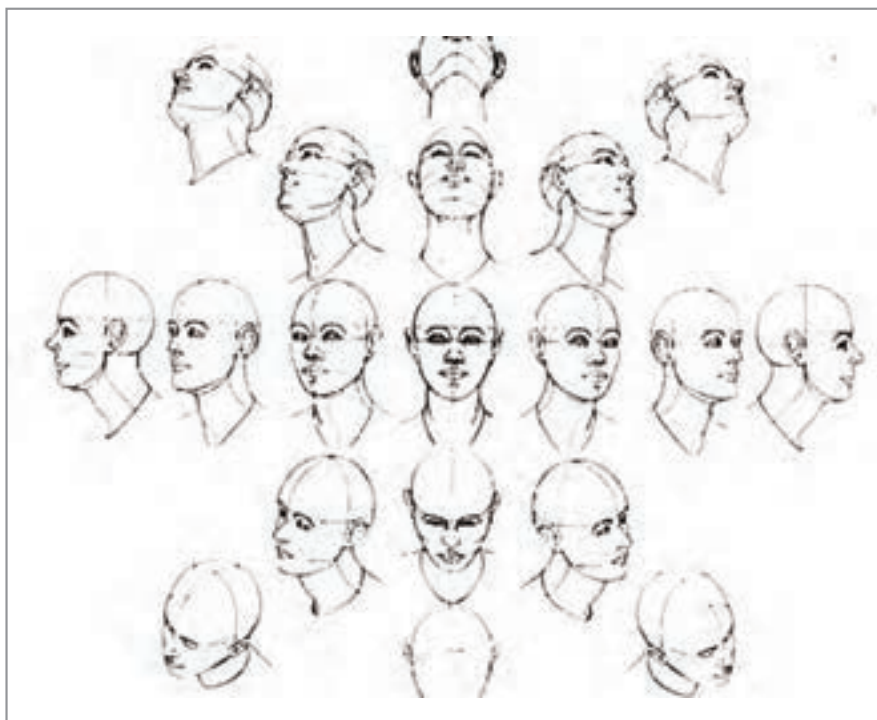
طراحی صورت

به تصویر توجه کنید، تناسب اجزای صورت چگونه است؟

تصویر ۶

- چشم را مقیاس قرار داده و اجزای دیگر صورت، فاصله پیشانی، ابرو، بینی، لب و چانه را با آن بسنجید.
- صورت را در سه حالت تمام رخ، سه رخ و نیم رخ طراحی کنید.

تصویر ۷

طراحی دست و پا

به حالات مختلف دستها و پاها در تصاویر زیر توجه کنید.

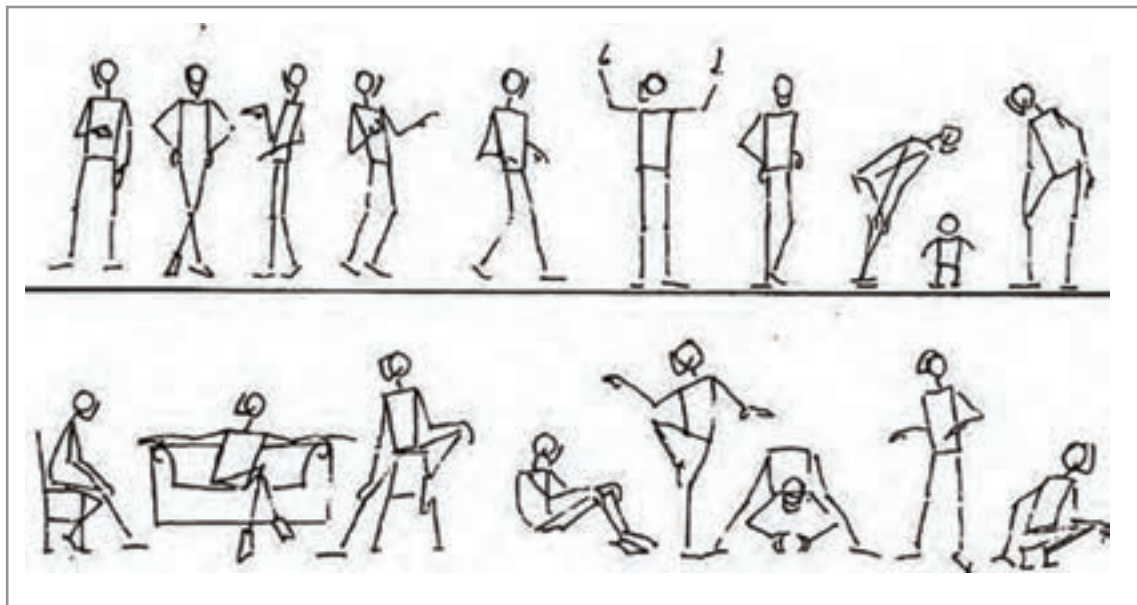

تصویر ۹

تصویر ۸

- با توجه به نمونه موجود یاپکی از هنرجویان در کلاس، حالت‌های مختلف دست و پا را طراحی کنید.
- فیگور و حالت‌های مختلف بدن را مشاهده کنید.

تصویر ۱۰

- با توجه به تصاویر بالا، چند فیگور متفاوت طراحی کنید.

شخصیت پردازی در نمایش

- چند متن نمایشی را که مربوط به زمان‌ها و فضاهای مختلف باشند، را انتخاب کنید. هر کدام از هنرجویان متنی را انتخاب کرده و سپس شخصیت‌های آن را مشخص نمایند، و زمان و مکان وقوع را حدس بزنند.
- طبقه‌بندی شخصیت‌های نمایش با توجه به مکان و زمان داستان، موقعیت اجتماعی و نوع رفتار آنها صورت می‌گیرد.
- در طراحی لباس شخصیت‌های نمایش، زمان و مکان داستان کمک می‌کند تا طراح با توجه به موقعیت جغرافیایی، تاریخی، اجتماعی و ... طراحی را انجام دهد، مانند داستان الیور توئیست^۱ اثر چارلز دیکنز^۲ (قرن ۱۹ میلادی، شهر لندن) که طراح لباس، براساس لباس‌های مربوط به آن دوره، داستان را طراحی کرده است.

1. Oliver Twist
2. Charles Dickens

۲- دانستن طبقه اجتماعی از عوامل مهم در طراحی لباس برای شخصیت‌های نمایش است. طبقاتی نظیر اشراف، کارمند، فقیر، ثروتمند، کارگر و ... هر کدام ویژگی و لباس خاصی دارند که در طراحی باید رعایت شوند.

تصویر ۱۱

- تصویربال برگرفته از داستان تارتوف^۱ اثر مولیر^۲ است.
 - آیا شخصیت‌های نمایش داده شده، دارای یک طبقه اجتماعی هستند؟
 - شغل و موقعیت آن‌ها را حدس بزنید.
 - برای درک بهتر شخصیت‌ها و داستان تارتوف را مطالعه کنید.

تصویر ۱۲

1. Tartufe
2. Molière

- ۳- نوع رفتار و خلق و خو نیز در شخصیت‌پردازی بسیار مهم است. مانند: توجه به تفاوت شخصیت‌های دانا و آرام با نادان و شلوغ، بدجنس و غمگین با شاد و ترسو و ... طراحی از وظایف مهم طراح لباس است.
- به تصاویر زیر نگاه کنید.
- هر تصویر نشانگر چه نوع شخصیتی است؟
- آیا دلک‌ها در تصاویر، دارای یک خصوصیت شخصیتی هستند؟ شخصیت آن‌ها را حدس بزنید.
- با توجه به عوامل فوق، طراح لباس می‌تواند برای شخصیت‌های نمایش، تیپ‌سازی و شخصیت‌پردازی کند.
- علاوه بر طبقه‌بندی اجتماعی یکسان، خلق و خوی افراد نیز می‌توان باعث تمایز آنان از یکدیگر شود.

تصویر ۱۳

- نمایشنامه‌ای را به صورت گروهی در کلاس تماشا کنید و شخصیت‌های نمایشی آن را با توجه به زمان و مکان، موقعیت اجتماعی و نوع رفتار، مورد بررسی قرار دهید.
- در نمایش، چند نوع شخصیت را می‌توانید تشخیص دهید؟
- طبقه‌بندی شخصیت‌ها را در جدولی نمایش دهید.

فعالیت
گروهی

طراحی برای شخصیت های خیالی

در خیلی از نمایشنامه‌ها، شخصیت‌های انسانی در کنار شخصیت‌های غیر انسانی نظیر حیوانات و موجودات خیالی مانند پری، جن و دیو قرار دارند.

- طراحی و تهیه لباس برای شخصیت‌ها، بستگی به خلاقیت و ذوق طراح لباس دارد؛ زیرا عوامل اجتماعی و موقعیت جغرافیایی در این‌گونه شخصیت‌پردازی‌ها معمولاً در نظر گرفته نمی‌شود و تنها براساس خلق و خو و نوع رفتار آن‌ها طراحی صورت می‌گیرد. در این مورد به مثال‌های زیر توجه کنید:

- در داستان شنل قرمزی، «گرگ داستان» شخصیت بدجنسی داشته و در حال شیطنت و گول زدن شنل قرمزی به منظور خوردن اوست، لذا با توجه به لباسی شبیه به گرگ باید شخصیت بدجنس او را نیز در نظر گرفت.

- برای شخصیت پینوکیو (پسرکی چوبی)، با توجه به جنس چوبی آن، باید لباسی مناسب برای دست و پاهای او طراحی و رنگ‌آمیزی کرد.

- در داستان پینوکیو، پری مهربان نشانگر شخصیتی مهربان و کمک‌رسان به پینوکیو است. لباس او می‌تواند از جنسی مانند حریر و جنس‌های لطیف با بال‌های زیبا در نظر گرفته شود.

۱- با توجه به داستان شنل قرمزی، شخصیت‌ها را طراحی کنید.

- شنل قرمزی

- گرگ

- مادر بزرگ

- شکارچی

- در داستان شنل قرمزی، لباس هر شخصیت چه ویژگی‌هایی دارد؟

- چه جنس پارچه‌ای را برای لباس شخصیت‌ها در نظر می‌گیرید؟

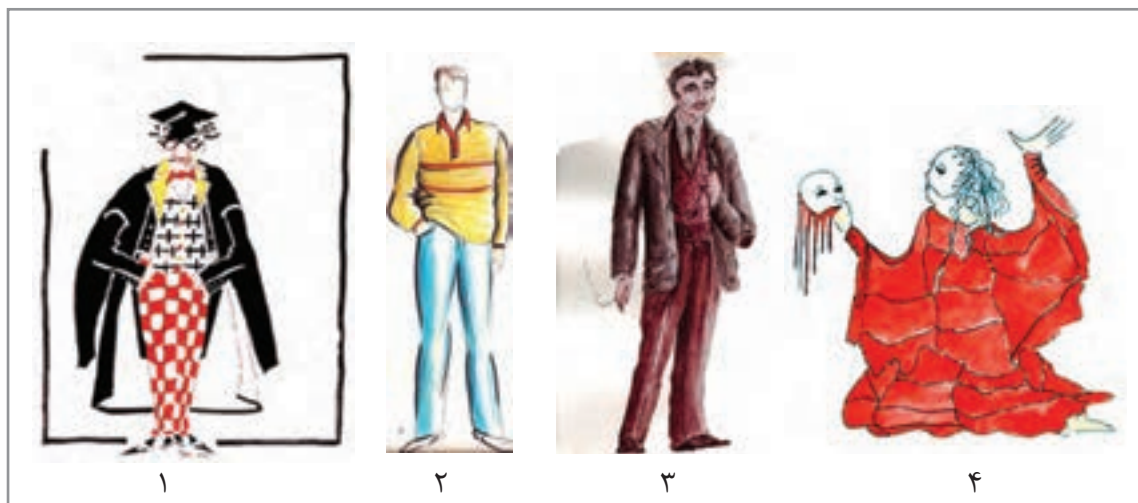
۲- با توجه به شخصیت‌های ارائه شده، طراحی لباس را انجام دهید.

الف- پسر دانشجو، طبقه متوسط، ایران؛

ب- مادر بزرگ، معاصر، ایران؛

ج- دست‌فروش، پیر، معاصر، ایران.

- با توجه به تصاویر زیر، شخصیت هر کدام را حدس بزنید.

تصویر ۱۴

- ۱- .....
- ۲- .....
- ۳- .....
- ۴- .....

داستان حسن کچل را مطالعه کنید، جایگاه و مقام شخصیت‌ها را بنویسید. هر شخصیت چه خصوصیاتی دارد؟ با توجه به شخصیت‌های ارائه شده در فهرست زیر؛ لباس مناسب را طراحی کنید.

- حسن کچل؛
- مادر؛
- دیو؛
- چهل‌گیس.
- با کمترین امکانات و ملزومات لباس، شخصیت‌ها را آماده کنید و قسمتی از داستان را در کلاس نمایش دهید.

از هنرجویان بخواهید هر کدام، یک تیپ شخصیتی مانند موارد زیر را انتخاب کنند.

- ناخدا - دزد دریایی - پزشک - قاضی - کشاورز
- خلبان - نقاش

فعالیت
گروهی

- برای شخصیت خود لباسی طراحی کنید.
  - موقعیت زمانی همان شخصیت را تعیین کنید.
  - مثلاً ناخدایی را در قرن هفتم میلادی در نظر بگیرید و برایش لباس طراحی کنید.
  - یکبار دیگر برای همان شخصیت، موقعیت مکانی تعیین کنید (مثلاً انگلستان). این بار چه تغییری در لباس دیده می شود؟
  - تعیین زمان و مکان باعث می شود طراحی دقیق تری انجام شود.
- جدول گروه تولید را روی تخته رسم کنید. هنرجویان با توجه به تیتراژ فیلم‌ها و سریال‌ها وظایف را یادداشت کرده و گروه‌ها را مشخص کنند.

تهیه کننده

کارگردان

گروه متن

گروه نور

گروه صدا

گروه تصویر

گروه صحنه

گروه لباس

گروه طراحی لباس

- ۱- طراح لباس؛
- ۲- دستیار طراح لباس؛
- ۳- گروه دوزندگان (خیاطها)؛
- ۴- جامه‌دار.

هماهنگی گروه طراحی با گروه دوزندگان (خیاطها)

- گروه طراحی، شامل طراح لباس و دستیاران طراح لباس است. طراح، بخش ایده‌پردازی و شخصیت سازی در لباس و همچنین نظارت بر کل تیم را به عهده دارد.
- دستیاران، تابع طراح لباس هستند و در کنار او وظیفه اجرا و نظارت را بر عهده دارند.

از جمله وظایف آن‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- الف- طبقه‌بندی لباس‌ها براساس شخصیت‌های نمایش؛
  - ب- کدگذاری بر روی لباس‌ها به منظور مشخص کردن لباس هر بازیگر در هر صحنه، سکانس و پلان؛
  - ج- تفکیک لباس‌ها و ملزومات (کیف، کفش، کمر بند، کلاه و ...).
- گروه دوزندگان شامل: خیاط، برشکار و دوزنده است.
  - خیاط مسئولیت نظارت بر کل گروه خیاطی را به عهده دارد و اندازه‌گیری از بازیگران و تهیه الگوی لباس را انجام می‌دهد.
  - برشکار مسئولیت برش لباسها را بر عهده دارد.
  - دوزنده و گروه او وظیفه دوخت و اجرای تزئینات بر روی لباس را بر عهده دارند.
  - جامه‌دار مسئول حفظ و نگه داری از لباس‌ها، ملزومات لباس و تحویل آن‌ها به بازیگران و هم‌چنین تحویل گرفتن از آن‌ها است.
  - جامه دار مسئولیتهای زیر را به عهده دارد:
- الف- مرتب کردن لباس‌ها بعد از هر مرحله از اجرای نمایش و یا ضبط برنامه؛
  - ب- مجزا نمودن لباس‌ها به منظور فرستادن به خشکشویی و تحویل آنها؛
  - ج- تحویل دادن تمام لباس‌ها و ملزومات در پایان کار و پس از مرحله تولید.
- وظایف دستیاران طراح لباس:
  - هماهنگی با طراح لباس در مراحل کار؛
  - ارتباط با کارگردان در اجرای مراحل؛
  - اجرای اوامر و نظرات طراح لباس در حین کار؛
  - ارتباط با خیاط.

جدول زیر را کامل کنید.

مراحل کار	ارتباط	مسئولیت	
پیش تولید، تولید، پس از تولید	کارگردان، تهیه کننده، بازیگران	طراحی و نظارت بر کل مراحل	طراح لباس
			دستیار
			جامه‌دار
			خیاط
			برشکار
			دوزنده

فعالیت
کلاسی

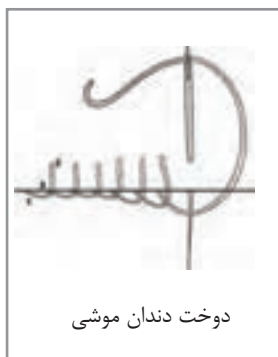
به دو گروه تقسیم شوید و شرح وظایف خود را فهرست کنید (گروه طراحی - گروه دوزندگان).

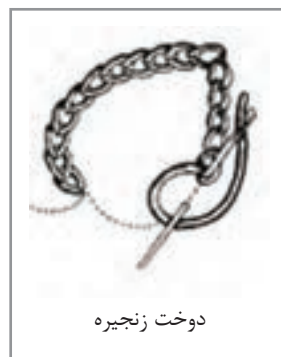
هر فرد یک شغل را به طور فرضی به عهده بگیرد و سپس تداخل کاری خود را با دیگر افراد بررسی کند.
پس از راهنمایی هنرآموز خود، جدول زیر را کامل کنید.

وظیفه	شغل
	طراح لباس
	دستیار طراح
	دوزنده
	برشکار
	خیاط

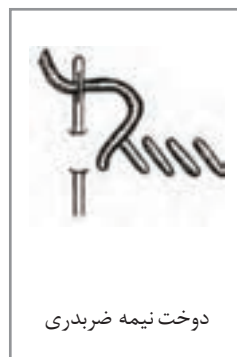
یک نمونه لباس ساده را به عنوان الگو به کلاس بیاورید تا هنرجویان نمونه‌ای مشابه آن (به روش کپی) تهیه کنند؛ سپس کلیه هنرجویان، پارچه را با استفاده از همان الگو برش داده و لباس ساده‌ای بدوزند.
چه روشی را برای دوخت لباس انتخاب می‌کنید و به چند روش می‌توانید آن را بدوزید؟
به روش‌های مختلف دوخت توجه کنید.

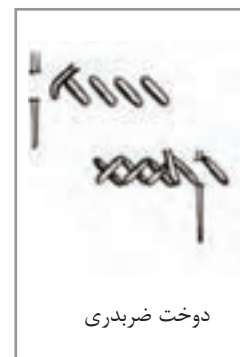
تصویر ۱۸

تصویر ۱۷

تصویر ۱۶

تصویر ۱۵

- لباس‌ها در نمایش، کارکردهای متفاوتی دارند. بعضی بیشتر به دوخت‌های تزئینی نیاز دارند و باید در روش دوخت آن دقت کرد تا محکم‌تر و زیباتر باشند.
چندین لباس را انتخاب کرده، سپس یادداشت کنید چه قسمت‌هایی سر دوزی شده و چه قسمت‌هایی به صورت دابل دوخته شده است.
به جدول اندازه‌ها (سایز) دقت کنید.

۵۰	۴۸	۴۶	۴۴	۴۲	۴۰	۳۸	۳۶	۳۴	سایز
۱۱۲	۱۰۸	۱۰۴	۱۰۰	۹۶	۹۲	۸۸	۸۴	۸۰	دور سینه
۹۲	۸۸	۸۴	۸۰	۷۶	۷۲	۶۸	۶۴	۶۰	دور کمر
۱۲۰	۱۱۶	۱۱۲	۱۰۸	۱۰۴	۱۰۰	۹۶	۹۲	۹۰	دور باسن
۱۴	۱۳/۷	۱۳/۴	۱۳/۱	۱۲/۸	۱۲/۵	۱۲/۵	۱۲	۱۲	سرشانه
۶۲	۶۱	۶۰	۶۰	۵۹	۵۹	۵۹	۵۸/۵	۵۸	قد آستین
۳۷/۶	۳۶	۳۴/۴	۳۲/۸	۳۱	۲۹/۶	۲۸/۴	۲۷/۲	۲۶	دور بازو
۴۳	۴۲/۵	۴۲	۴۲/۵	۴۱	۴۰/۵	۴۰	۳۹/۵	۳۹	بالاتنه پشت
۴۴/۵	۴۳/۷	۴۲/۹	۴۲/۱	۴۱/۳	۴۰/۵	۴۰	۳۹/۵	۳۹	بالاتنه جلو
۳۹/۵	۳۸	۳۶/۵	۳۶/۵	۳۵	۳۳/۶	۳۲/۴	۳۱/۲	۳۰	کاور جلو
۴۱/۳	۴۰/۲	۳۹	۳۷/۸	۳۶/۶	۳۵/۵	۳۴/۴	۳۳/۴	۳۲/۲	کاور پشت

- در این جدول اندازه‌ها به صورت استاندارد است.
- در جدول زیر سایزبندی هر کشور نشان داده شده است.

۴۶	۴۴	۴۲	۴۰	۳۸	۳۶	۳۴	ایران و اروپا
۱۲	۱۰	۸	۶	۴	۲	۰	آمریکا
۱۸	۱۶	۱۴	۱۲	۱۰	۸	۶	استرالیا
۱۷	۱۵	۱۳	۱۱	۹	۷	۵	آسیای شرقی
۱۶	۱۴	۱۲	۱۰	۸	۶	۴	انگلستان
XXL	XL	L	M	S	XS	XXS	اندازه معمولی

- درباره لزوم "عدد اندازه یا سایز" در کلاس گفت‌وگو کنید.
- هنرجویان دو به دو و با نظارت هنرآموز، اندازه‌های یکدیگر را گرفته و در جدول قرار دهند.
- سپس اندازه استاندارد یکدیگر را مشخص نمایند.
- همه هنرجویان اندازه خود را در جدولی بنویسند. کدام اندازه در کلاس بیشتر تکرار شده است؟
- اندازه شخصیت‌ها چه تأثیری می‌تواند بر طراحی لباس داشته باشد؟

- با توجه به جدول گروه تولید، به سؤالات زیر پاسخ دهید.
- ارتباط با بازیگران از چه زمانی آغاز می‌شود؟
  - الف) جلسه هماهنگی با کارگردان (ج) زمان انتخاب و خرید لباس
  - ب) جلسات تمرین نمایش (د) زمان دوخت لباس
  - حضور چه کسانی در زمان انتخاب (پرو) لباس ضروری است؟
  - الف) تهیه‌کننده (ج) کارگردان
  - ب) طراح لباس (د) بازیگر
  - نظارت بر انتخاب (پرو) لباس بر عهده چه کسانی است؟
  - مراحل کار خیاط را با توجه به عنوان زیر، اولویت‌بندی و شماره‌گذاری کنید.

دوخت لباس	تعیین مترآژ پارچه	برش لباس
اندازه‌گیری شخصیت	پرو لباس	تکمیل نهایی

- ساخت و تهیه ملزومات لباس به عهده چه کسی است؟
- الف) جامه‌دار (ج) طراح لباس
- ب) دستیاران (د) خیاط
- حضور چه کسانی در تیم طراحی لباس به طور دایم و در زمان ضبط، الزامی است؟
- الف) طراح لباس (ج) خیاط
- ب) جامه‌دار (د) دستیار

تصاویر، نشانگر تغییر (لباس و کفش) و تبدیل آن به فرم جدید است. در تصویر زیر جلیقه‌ای با رنگ پارچه، رنگ آمیزی شده و تبدیل به جلیقه جدیدی شده است.

تصویر ۲۰

تصویر ۱۹

در تصویر زیر یک کفش با اضافه کردن فوم و رنگ آمیزی آن تبدیل به کفش در قرن ۱۸ میلادی شده است.

تصویر ۲۴

تصویر ۲۳

تصویر ۲۲

تصویر ۲۱

- لباس کهنه و غیر قابل استفاده‌ای را انتخاب کرده و آن را تغییر دهید. لباس آماده شده را برای یک شخصیت داستانی منظور نمایید.

- یک لباس را انتخاب کرده و با رنگ‌آمیزی و یا کهنه کردن، آن را برای شخصیت نمایش آماده کنید.

دوخت لباس و ارائه نهایی

- خیاط پس از بررسی طرح لباس و مشورت با طراح، جنس، تزئینات و مترای پارچه‌ها را متناسب با اندازه بازیگران جهت خریداری اعلام می‌کند.

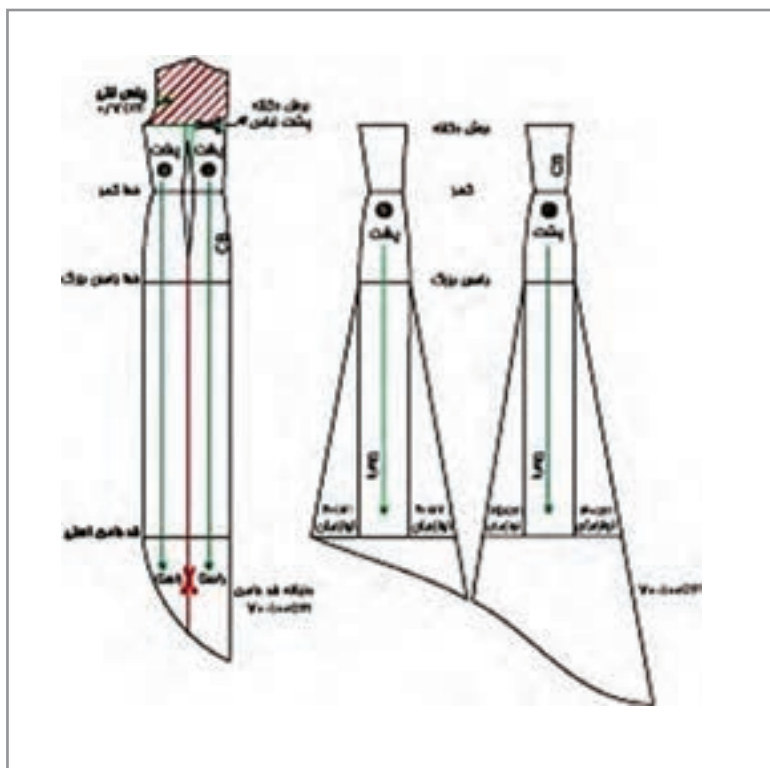

تصویر ۲۶

تصویر ۲۵

- پس از خریداری پارچه‌ها و اندازه‌گیری اجزای بدن بازیگران، کار گروه دوزنده آغاز می‌شود.
- ابتدا با توجه به اندازه بازیگران، الگوی لباس آن‌ها آماده می‌شود.

تصویر ۲۷

- سپس پارچه‌ها براساس الگوها برش خورده و دوخت لباس‌ها آغاز می‌شود.
- در مرحله‌ای که اجزای لباس مانند آستین‌ها، یقه و جیب‌ها به تنه وصل می‌شوند، پرو انجام می‌گیرد.

تصویر ۲۹

تصویر ۲۸

تصویر ۳۰

در این مرحله، بازیگران با حضور طراح لباس و کارگردان و خیاط، لباس را به صورت آزمایشی می‌پوشند و پس از تأیید، مراحل کامل کردن دوخت و اضافه نمودن تزئینات روی لباس انجام می‌گیرد. تزئینات شامل یراق‌ها، دکمه‌ها، دوخت‌های تزئینی و ... است.
- ملزومات لباس نظیر کلاه، کیف و کفش نیز با توجه به طرح لباس، آماده و تکمیل و یا دوخته می‌شوند.

تصویر ۳۲

تصویر ۳۱

تصویر ۳۳

کلاه از ملزومات مهم لباس است. کلاه‌ها انواع مختلفی دارند؛ و آن‌ها را می‌توان با جنس‌ها، مواد و ابزار مختلفی ساخت. انواع کلاه‌ها به صورت مقوایی، نمدی، حصیری، توری و ... با در نظر گرفتن دوره و زمان آن‌ها (تاریخی و معاصر) وجود دارند.

تصویر ۳۵

تصویر ۳۴

تصویر ۳۷

تصویر ۳۶

- با توجه به الگوی کلاه‌های موجود در تصویر، یکی را انتخاب کرده و بسازید.
- ابزار کار: مقوا، چسب نواری و مایع، قیچی، پارچه.
- با توجه به تصاویر، بالا، کفشی را انتخاب کرده و تغییر شکل دهید.
- کیف ساده‌ای را بدوزید.
- می‌توانید از جنس‌های نرم مانند مخمل، جیر و یا چرم نازک برای دوخت کیف و کفش استفاده کنید.
- با توجه به لباس و ملزوماتی که آماده کرده‌اید، شخصیتی را در کلاس به نمایش بگذارید.

فعالیت
کارگاهی

ارزشیابی شایستگی دوخت و آماده‌سازی لباس شخصیت

شرح کار:

هنرجو در این واحد یادگیری مهارت دوخت و آماده‌سازی لباس شخصیت برنامه‌های تلویزیونی را بر اساس متن و ویژگی‌های برنامه کسب می‌کند.

استاندارد عملکرد:

طراحی لباس و آماده‌سازی لباس بر اساس ویژگی‌های شخصیت نمایشی و هدایت و همکاری با تیم دوزنده طبق متن نمایشی

شاخص‌ها:

- طراحی لباس بر مبنای جایگاه افراد در برنامه تلویزیونی با رعایت اصول فنی و هماهنگی با تیم طراحان، دوزندگان و دستیاران
- دوخت لباس شخصیت‌های برنامه‌های تلویزیونی بر اساس جایگاه آنان و نوع برنامه تولید شده

شرایط انجام کار و ابزار و تجهیزات:

زمان: ۴ ساعت

مکان: استودیو لباس یا کارگاه طراحی و دوخت

ابزار و تجهیزات: ابزار ترمیم لباس - وسایل دوخت و دوز - ابزار طراحی - نرم افزارهای طراحی لباس

معیار شایستگی:

ردیف	مرحله کار	حداقل نمره قبولی از ۳	نمره هنرجو
۱	طراحی لباس بر مبنای شخصیت نمایشی و آناتومی	۱	
۲	هماهنگی تیم طراحی با تیم دوزنده	۱	
۳	هماهنگی با گروه دوخت لباس و ارائه نهایی	۲	
	شایستگی های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: عدم استعمال دخانیات، وجود تهویه مناسب، رعایت ایمنی به منظور جلوگیری از خطر آتش سوزی بدلیل قابل اشتعال بودن پارچه‌ها و مواد دیگر در این کارگاه، وفاداری به متن و تاریخ، دفع صحیح زباله، استفاده از پارچه‌های طبیعی، منظم بودن، مردم‌داری، اخلاق حرفه‌ای، روحیه کار جمعی، تفکر انتقادی	۲	
	میانگین نمرات		*

* حداقل میانگین نمرات هنرجو برای قبولی و کسب شایستگی، ۲ می باشد.